залога, раскрыта история становления этого института в законодательстве Украины. Приведены основания возникновения права налогового залога. Определен статус и полномочия налогового управляющего. Раскрыт правовой режим имущества, находящегося в налоговом залоге, показаны объем прав налогоплательщиков на его использование, порядок согласования операций с заложенными активами. Указаны правовые основания прекращения права налогового залога. Описан правовой механизм реализации права налогового залога, указано на его недостатки. Внесены предложения по совершенствованию правового регулирования налогового залога для повышения эффективности этого средства с целью обеспечения надлежащего выполнения конституционной обязанности по уплате налогов.

Ключевые слова: конституционный долг, налог, налогоплательщик налоговый долг, налоговый залог.

Summary

Svitlana Hretska. Tax lien as a way to ensure the fulfillment of the constitutional obligation to pay taxes and fees.

The article highlights the legal aspects of using the tax lien as a means to ensure the constitutional obligation to pay taxes and fees. The focus is on the importance of proper implementation of constitutional obligations for the protection of human rights and the performance of state functions. An important place for tax liability in the system of constitutional obligations has been identified. The main ways of ensuring the fulfillment of the tax obligation have been revealed and the key role of such a way as tax lien has been emphasized. The concept of tax lien is defined and the history of formation of this institution in the legislation of Ukraine is revealed. The grounds for the emergence of the right of tax lien, the peculiarities of its documentation (registration) is presented. The status and powers of the tax manager about the description of the property in the tax lien, checks of its condition, etc. are determined. The article describes the legal consequences of non-compliance with the legal requirements of the tax manager, in particular the suspension in court of expenditure transactions on bank accounts, and in some cases - the use of administrative seizure of property. The author discloses the legal regime of property that is in tax lien, the scope of taxpayers' rights to use it, the content of legislative restrictions on the possibility of disposing of such property, the procedure for coordinating transactions with mortgage assets. The legal grounds for termination of the right of tax lien are indicated. The legal mechanism of realization of the right of the tax pledge, the order and sequence of the address of collecting on the pledged property is described. The author revealed the shortcomings of the legislation, in particular the long nature of the recovery in court. Proposals have been made to improve the legal regulation of the tax lien to increase the effectiveness of this instrument to ensure proper implementation of the constitutional obligation to pay taxes. In particular, it is proposed to provide the possibility of extrajudicial recovery of property that is in tax lien when the taxpayer has given written consent.

Key words: constitutional obligation, tax, taxpayer tax liability, tax lien.

DOI: 10.36695/2219-5521.4.2020.16

УДК 342.11.5

М.В. ГРОМОВЧУК

*Мирослава Володимирівна Громовчук, кандидат юридичних наук, доцент, доцент ДВНЗ «Ужгородський національний університет»**

ORCID: 0000-0003-2077-2342

МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ВТРУЧАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ БІОМЕДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СОМАТИЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження. Медичне дослідження за участі людини, з одного боку, активно стимулює прогрес у галузі біології та медицини, а з іншого, – містить у собі потенційну загрозу у для піддослідного. Воно супроводжується порушенням прав піддослідного на особисту недоторканність, свободу та автономію, самостійне розпорядження життям і здоров'ям, інформацію, повагу до честі й гідності. Зазначені фактори зумовлюють необхідність детального та чіткого регулювання процедури проведення біомедичних досліджень за участю людини в якості їх об'єкта.

У міру ускладнення суспільних взаємовідносин питання біомедичних досліджень нерідко стали розглядатися як складова частина медичного права – нової галузі, що поетапно формується в сучасній Україні. У зв'язку з цим автором було вивчено питання побудови системи права, а також проблеми комплексного правового регулювання проведення біомедичних досліджень, які отримали висвітлення в працях А. Билиці, П. Вітте, Н. Кашканової, О. Кашинцевої, С.Козодаєва, А. Концовенко, А. Куліша, Ю. Кундієва, С. Пустовіт, Е. Труханової та ін.

Мета даної публікації полягає в розробці наукового підходу щодо категорії «межі допустимого втручання при проведенні біомедичних досліджень соматичних прав людини».

Виклад основного матеріалу. Ефективне забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина пов'язане з необхідністю обмежень в їх реалізації. На сьогоднішній день науковці виділяють два поняття – «межі здійснення прав людини» та «обмежування здійснення прав людини». Так, зокрема, П. Рабі-

нович зазначає, що дефініція «межі здійснення прав людини» – це сукупність усіх явищ, які окреслюють зміст та обсяг прав людини. Щодо поняття «обмежування здійснення прав людини» – це діяльність компетентних державних органів стосовно встановленню меж щодо здійснення прав людини. Таким чином, як бачимо, ці поняття не тотожні¹.

На нинішньому етапі також постає суперечність між державним втручанням та потребою у створенні належних умов для особистої безпеки громадян, яка вирішується шляхом обмеження прав і свобод. Надалі означене вище може спричинити фактичне звуження досягнутого рівня забезпечення прав і свобод людини та громадянина на глобальному рівні (особливо тоді, якщо в цьому напрямі розвиватиметься законодавство країн світу)².

Питання про права і свободи людини та громадянина за умов становлення й розвитку громадянського суспільства в демократичних державах посідає головне місце. В Україні забезпечення прав і свобод людини та громадянина, їх реалізація є актуальною проблемою сучасності. Відповідно до ст. 2 Конституції України людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Держава поклала на себе обов'язок охороняти і захищати інтереси людини. Звідси виводиться принципова вимога, що будь-які обмеження прав і свобод громадян припустимі тільки в тому випадку і тією мірою, як вони передбачені конституцією конкретної держави і відповідають нормам міжнародного права³.

Упродовж досить тривалого часу і дотепер науковців хвилює питання про встановлення оптимального балансу співвідношення прав і свобод людини з інтересами суспільства та держави в цілому. В аспекті такого співвідношення постає проблема допустимості обмеження прав і свобод людини. Треба визнати необхідність існування розумного та необхідного співвідношення прав людини між собою в демократичному суспільстві, на що чітко вказав англійський філософ С. Мілль: «Єдиною метою, з якою влада може бути легітимно застосована до будь-якого члена цивілізованого суспільства проти його волі, – це запобігання завданню шкоди іншим. Його власне благо, фізичне чи моральне, не є вагомим гарантією. Частина його поведінки підконтрольна суспільству, – це те, що стосується інших. Та частина поведінки, яка стосується лише власне його самого, його право на незалежність – абсолютне. Індивід є сувереном над собою, над власним тілом та розумом»⁴.

Як слушно зауважує відомий український дослідник М. Козюбра, «права людини є безпосередньо діючим правом і можуть застосовуватися (з посиланням, звичайно, на відповідні міжнародні пакти, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України) «*contra legem*» – всупереч закону, якщо закон суперечить фундаментальним правам людини: не відображає природно-правові основи; не відповідає міжнародно-правовим принципам і нормам про права людини та громадянина; прийнятий нелегітимним органом державної влади; не використовується весь комплекс правових засобів і прийомів, що вироблені світовою практикою тощо»⁵.

Наведене вище твердження цікаве й тим, що більшість теорій розглядають права людини насамперед як права моральні. Як пише А. Бережнов⁶, уявлення про право виникає як домагання індивіда визначеного соціального блага і тому споконвічно є суб'єктивним уявленням про ідеальне, справедливе. Спочатку це буде моральне право, дотримання якого підтримуватиметься силою суспільної думки, пізніше воно може стати вже юридичним правом, що перебуває під захистом держави. Треба звернути увагу на думку Т. Дашо про те, що для української правосвідомості завжди був характерний нерозривний зв'язок права з моральними духовними початками, і навіть більше – із християнською чеснотою. Право, права і свободи людини для української правосвідомості не існують тільки у практичному, прагматичному розумінні як засіб забезпечення свободи і безпеки окремого індивіда. Їхнє розуміння та втілення зв'язані з реалізацією глибинних цілей людської природа, самого змісту її існування. Принципове значення має і те, що ставлення до права, до прав і свобод людини для української правосвідомості неможливе інакше як через усвідомлення певного морального ідеалу як мети у власному житті. Тому будь-яка правова проблема для української ментальності нерозривно пов'язана з цінностями добра і справедливості, правди і людяності. Так, у преамбулі чинної Конституції України зазначено, що Верховна Рада України приймає цю Конституцію, «усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми та прийдешніми поколіннями». У цих словах виражено такі цінності, як добро, любов та совість, що є дзеркалом людської справедливості⁷.

Слід зазначити, що підходи до визначення поняття «свобода» мають як спільні, так і відмінні ознаки чи певні уточнення стосовно тих чи інших її проявів. Не вдаючись до полеміки з приводу вірності чи помилковості кожного з них, провівши узагальнення їх змісту, можемо зробити попередній висновок, що свобода, з одного боку, є дією відповідно до власних бажань, з іншого – дією проти них⁸.

У цьому контексті слід підтримати твердження В. Трояна, що нічим не обмежена свобода – це відсутність якого б то не було об'єднання. Свобода у повному обсязі не може бути реалізована через те, що допускається свобода абсолютної рівності. Незважаючи на те, що це припущення й носить логічний характер, воно тим самим забороняє свободу. Разом із тим, і абсолютна рівність неможлива, оскільки це можна трактувати як рівність в абсолютній свободі. Розглянемо іншу ситуацію, за якої ніхто не може гарантувати, що вільна особистість зробить правильний вибір, тобто можна говорити лише про ймовірність правомірного вибору особи. Якщо формальна свобода як свавілля є негативною, то вступає в дію закон, який обмежує конкретний негативний прояв. Таке обмеження не встановлює заборони самовиявлення, воно є впорядкованим, таким, що створює умови для регулювання залежності задоволення інтересів, а не досягнення взаємодії. Накладені обмеження лише слугують тому, щоб збереглися умови існування свободи. Тому свобода в

суспільстві передбачає існування гарантій законності. Завдяки цьому право проявляє себе як форма, що виражає максимально можливу міру свободи та захищає інтереси членів суспільства⁹.

Обмеження прав і свобод людини та громадянина можливі тільки на підставі Конституції України, законів України та міжнародно-правових актів. Україна приєдналась до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Відповідно до цього міжнародно-правового акта, держави-сторони Пакту можуть вживати заходи на відступ від своїх зобов'язань за цим Пактом настільки, наскільки цього вимагає гострота ситуації, лише за умови, що такі заходи не є несумісними з іншими їх зобов'язаннями за міжнародним правом і не тягнуть за собою дискримінації виключно на основі раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії чи соціального походження¹⁰.

Необхідно, на наш погляд, погодитися із твердженням С. Козодаєва, що сам термін «обмеження», як правило, використовують у різних значеннях, що характеризують діяльність органів державної влади. Однак сфера застосування даного поняття не обмежується лише порядком реалізації повноважень органами державної влади, а й зачіпає інші аспекти життєдіяльності суспільства та держави в цілому. Зокрема, поняття «обмеження» може бути пов'язане із:

1) застосуванням кримінального покарання, а саме: обмеження волі, тобто тримання особи в кримінально-виконавчих установах відкритого типу без ізоляції від суспільства в умовах здійснення за нею нагляду з обов'язковим залученням засудженого до праці (ст. 61 Кримінального кодексу України), «Службові обмеження для військовослужбовців» (ст. 58 Кримінального кодексу України)¹¹;

2) забезпеченням санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, а саме: обмеження, тимчасова заборона чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення, технологічних ліній, машин і механізмів, виконання окремих технологічних операцій, користування плаваючими засобами, рухомих складом і літаками у разі невідповідності їх вимогам санітарних норм; обмеження, тимчасова заборона або припинення будівництва, реконструкції та розширення об'єктів за проектами, що не мають позитивного висновку за результатами державної санітарно-епідеміологічної експертизи, та у разі відступу від затвердженого проекту; обмеження, зупинення або заборона викидів (скидів) забруднюючих речовин за умови порушення санітарних норм¹²;

3) забезпеченням карантинних заходів, а саме: запровадження адміністративних та медико-санітарних обмежувальних заходів, що застосовуються для запобігання поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб¹³;

4) реалізацією майнових прав (сервітути, іпотеки, оренда, арешт майна тощо);

5) професійною діяльністю відповідного суб'єкта;

6) запровадженням надзвичайного адміністративно-правового режиму. Так, наприклад, Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» (ст. 16 «Зміст заходів правового режиму надзвичайного стану», ст. 17 «Додаткові заходи режиму надзвичайного стану у зв'язку із надзвичайними ситуаціями техногенного або природного характеру», ст. 18 «Додаткові заходи правового режиму надзвичайного стану у зв'язку з масовими порушеннями громадського порядку»)¹⁴, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (ст. 15 «Зміст заходів правового режиму воєнного стану»)¹⁵ закріплює перелік обмежувальних заходів, що застосовуються до фізичних та юридичних осіб під час дії даних режимів. Також Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» у ст. ст. 12, 16, 18 визначає види діяльності, заборонені у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, гарантованого добровільного відселення, посиленого радіоекологічного контролю¹⁶;

7) визначенням обмеження життєдіяльності, тобто повна або часткова втрата можливості фізичною особою здійснювати самообслуговування, самостійно пересуватися, орієнтуватися у просторі, контролювати поведінку, здійснювати трудову діяльність. Регулювання відносин, що пов'язані із даними видами обмежень, здійснюється Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»¹⁷.

Розглядаючи біомедичні дослідження в площині реалізації соматичних прав, хотілося б зазначити, що до цих пір не втратило своєї актуальності і не отримало належного вирішення питання про те, чи є допустима межа фізичної і духовної шкоди, яка може бути нанесена піддослідним, що піддаються біомедичним дослідженням в ім'я прогресу медицини.

Будучи найвищою соціальною цінністю, людина, яка виступає в ролі піддослідного в біомедичному дослідженні, повинна бути захищена від неправомірного посягання, а межі втручання в її організм необхідно визначити рядом обмежень. Ідейним джерелом та іманентною складовою прав людини виступає саме принцип гуманізму, що наповнюється на сучасному етапі розвитку людських відносин новим теоретичним змістом. Сучасне ставлення до людини дозволяє виділити низку концептуальних засад, що надають можливість по-новому поглянути на зміст принципу гуманізму й відображають його сутність при проведенні наукових досліджень. Стосовно сфери медичної діяльності, то зазначені начала зводяться до меж допустимого втручання в людський організм, обмежуються рядом фундаментальних принципів. Щодо біомедичних досліджень, то межі допустимого втручання можуть бути визначені через способи правового регулювання за допомогою поєднання зобов'язань і заборон¹⁸.

В якості обмежуючих принципів, що належать до зобов'язань, ряд вітчизняних вчених виділяють: повагу до людської гідності, визнання індивідуальної самостійності (особистісної автономії) в прийнятті рішень, добровільну інформовану згоду, корисність здійсненого впливу, справедливість, правдивість, приватність, збереження лікарської таємниці¹⁹.

Висновки. Таким чином, на наш погляд, межі допустимого втручання при проведенні біомедичних досліджень соматичних прав людини – це сукупність ряду юридичних та фактичних обставин діяльності спеціально уповноважених на проведення біомедичного дослідження органів, що заснована на нормах права та спрямована на досягнення поставлених дослідником цілей проведення біомедичного дослідження соматичних прав людини, внаслідок чого зменшуються варіанти дозволеної нормами права поведінки суб'єктів біомедичного дослідження шляхом встановлення різного роду меж такої поведінки, що обов'язково мають виключно тимчасовий та суб'єктивний характер.

- ¹ Рабінович П.М. Права людини і громадянина: навч. посіб. Київ : Атіка, 2004. С. 12.
- ² Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27 лютого 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 16. Ст. 198.
- ³ Белов Д.М. Права і свободи людини та громадянина на сучасному етапі розвитку державності та права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2008. Вип. 9. С. 208 (Серія «Право»).
- ⁴ Holmes S. The Liberal Idea. The American prospect, 1991. 90 p. P. 7.
- ⁵ Козюбра М. Принципи верховенства права у конституційному правосудді. *Закон і бізнес*. 2000. № 17. С. 10.
- ⁶ Бережнов А.Г. Права личности: некоторые вопросы теории. Москва: Изд-во МГУ, 1991. С. 27.
- ⁷ Дашо Т.О. Захист прав і свобод людини та громадянина на етапі формування громадянського суспільства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2015. № 813. С. 113–114.
- ⁸ Троян В.А. Права і свободи людини та інтереси держави як об'єкт публічно-сервісної діяльності національної поліції України. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2017. № 1 (15). С. 231.
- ⁹ Там само. С. 232.
- ¹⁰ Рабінович П.М. Межі прав людини. *Права людини в Україні: щорічник*. 1995. Київ, 1997. С. 111–117.
- ¹¹ Кримінальний кодекс України від 5 травня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
- ¹² Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24 лютого 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.
- ¹³ Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 6 квітня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 29. Ст. 228.
- ¹⁴ Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 р. № 1550-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 23. Ст. 176.
- ¹⁵ Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 6 квітня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 28. Ст. 224.
- ¹⁶ Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27 лютого 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 16. Ст. 198.
- ¹⁷ Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від 21 березня 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 21. Ст. 252.
- ¹⁸ Козодаєв С.П., Бисага Ю.М., Белов Д.М., Громовчук М.В. Захист конституційних прав і свобод людини у процесі проведення біомедичних досліджень: монографія. Ужгород, 2018. 172 с.
- ¹⁹ Радченко В.В., Радченко М.Р. Биоэтические аспекты клеточной трансплантации. *Доктор*. 2004. № 4. С. 46–49.

Резюме

Громовчук М.В. Межі допустимого втручання при проведенні біомедичних досліджень соматичних прав людини.

У статті досліджено особливості сутності та змісту конституційних принципів прав людини як основи правового регулювання проведення біомедичних досліджень соматичних прав людини. Автор розкриває сутність та зміст міжнародних та національних правових принципів проведення біомедичних досліджень за участю людини. З'ясовано, що на сьогодні відсутні стандарти правового регулювання охорони прав людини під час проведення біомедичних досліджень на національному рівні та на рівні міжнародних актів у цій галузі. Зазначається, що питання про права і свободи людини та громадянина за умов становлення і розвитку громадянського суспільства в демократичних державах посідає головне місце.

Ключові слова: біомедичне дослідження, досліді над людиною, права людини і громадянина, принципи прав людини, принцип гуманізму, механізм захисту прав людини, медичний експеримент, соматичні права людини.

Резюме

Громовчук М.В. Границы допустимого вмешательства при проведении биомедицинских исследований соматических прав человека.

В статье исследованы особенности сущности и содержания конституционных принципов прав человека, основы правового регулирования проведения биомедицинских исследований соматических прав человека. Автор раскрывает сущность и содержание международных и национальных правовых принципов проведения биомедицинских исследований с участием человека. Выяснено, что на сегодня отсутствуют стандарты правового регулирования охраны прав человека при проведении биомедицинских исследований на национальном уровне и на уровне международных актов в этой области. Указывается, что вопрос о правах и свободах человека и гражданина в условиях становления и развития гражданского общества в демократических государствах занимает главное место.

Ключевые слова: биомедицинское исследование, опыты над человеком, права человека и гражданина, принципы прав человека, принцип гуманизма, механизм защиты прав человека, медицинский эксперимент, соматические права человека.

Summary

Myroslava Hromovchuk. Limits of permissible intervention in biomedical studies of somatic human rights.

The article examines the features of the essence and content of the constitutional principles of human rights as a basis for legal regulation of biomedical research of somatic human rights. The author reveals the essence and content of international and national legal principles of human biomedical research. It was found that there are currently no standards of legal regulation of human rights protection during biomedical research at the national level and at the level of international acts in this field. It is pointed out that the issue of human and civil rights and freedoms in the conditions of formation and development of civil society in democratic states occupies a central place. It is established that the effective provision of constitutional rights and freedoms of man and citizen is associated with the need for restrictions in their implementation. It is determined that it is of fundamental importance that the attitude to law, to human rights and freedoms for the Ukrainian legal consciousness is impossible only through the awareness of a certain moral ideal as a goal in one's own life. Therefore, any legal problem for the Ukrainian mentality is inextricably linked with the values of goodness and justice, truth and humanity.

It is noted that the approaches to the definition of "freedom" have both common and different features or certain clarifications regarding certain manifestations. Without resorting to controversy about the truth or falsity of each of them, by generalizing their content, we can conclude that freedom, on the one hand, is an action according to their own desires, on the other - an action against them.

The limits of permissible intervention in conducting biomedical research with human participation have been studied, as well as the ethical examination of biomedical research as a way to protect human rights has been determined.

Key words: biomedical research, experiments on humans, human and civil rights, principles of human rights, principle of humanism, mechanism of human rights protection, medical experiment, somatic human rights.

DOI: 10.36695/2219-5521.4.2020.17

УДК 342.565.2/736.343.1(477)

М.А. МАРКУШ

*Марія Андріївна Маркуш, кандидат юридичних наук, докторантка Інституту законодавства Верховної Ради України**

ORCID: 0000-0002-7642-1026

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ МОДЕЛІ ЗМАГАЛЬНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Наукове осмислення конституційно-правової суті та функціональності сучасної моделі кримінального процесу України може бути сутнісним тільки тоді, коли її концепція беззаперечно ґрунтується на положеннях Конституції України та міжнародно-правових стандартах у сфері захисту прав людини і здійснюється передусім на основі конституційних засад: верховенства права, незалежності суду, права на захист, змагальності та інших основних засад судочинства. В умовах реформування правової системи України у рамках євроінтеграційного процесу відбувається конвергенція вітчизняної правової системи з правовою системою ЄС, а тому актуальність дослідження концептуальних основ кримінального процесу України на основі міжнародно-правових актів щодо захисту прав людини об'єктивно посилюється.

Метою статті є науково обґрунтувати конституційно-правову природу концепції побудови змагальної моделі кримінального процесу України на підставі конституційної засади змагальності судочинства та запропонувати результати його теоретичного моделювання на основі Конституції України.

Наукова новизна статті полягає у формулюванні концепції побудови конституційної моделі змагальності кримінального процесу та визначенні її місця у правовій доктрині. Стаття присвячена концептуальним проблемам змагальної моделі кримінального процесу України, закріпленої у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України). У статті проаналізовано вітчизняний досвід правового регулювання змагальності кримінального процесу, висвітлено окремі проблеми, запропоновано шляхи їх вирішення та зроблено висновок про фактичну нерівноправність сторін у кримінальному провадженні, а також визначено законодавчу модель кримінального процесу України.

Виклад основного матеріалу. Концепція побудови змагальної моделі кримінального процесу України ґрунтується насамперед на положеннях Основного Закону України та міжнародно-правових актів, які є частиною національного законодавства на основі ч. 1 ст. 9 Конституції України, а саме: ст. 10, ст. 11 Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 р.¹, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.² та ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.³, які закріплюють право на незалежний і безсторонній суд, право на захист, права обвинуваченого бути присутнім під час судового розгляду та брати активну участь у дослідженні доказів тощо. Концепція